

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां द्वितीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

अप्रदाहाय भवत्येव प्रजायां आमयति वायुमेव
नियुत्वन्तः३ स्वेन भागधेयेनोप प्रजाकामस्तान् यूपस्त्रयोदश
च।⁽¹⁾

वायव्यः३ श्वेतमालंभेत भूतिकामो वायुर्वै॥ क्षेपिष्ठा देवतां
वायुमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवैनं भूतिङ्गमयति
भवत्येवातिक्षिप्रा देवतेत्याहुः सैनमीश्वरा प्रदह इत्येतमेव
सन्तर्वायवे नियुत्वन्त आलंभेत नियुद्धा अस्य धृतिर्द्धृत एव
भूतिमुपैत्यप्रदाहाय भवत्येव (1)

वायवे नियुत्वन्त आलंभेत ग्रामकामो वायुर्वा इमाः
प्रजा नस्योता नैनीयते वायुमेव नियुत्वन्तः३ स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवास्मै प्रजा नस्योता नियच्छति
ग्राम्येव भवति नियुत्वन्ते भवति द्धुवा एवास्मा अनपगाः
करोति वायवे नियुत्वन्त आलंभेत प्रजाकामः प्राणो वै
वायुरपानो नियुत्प्राणापानौ खलु वा एतस्य प्रजायाः (2)

अप॑क्रामतो॒ योऽलं॑ प्र॒जायै॑ सन्प्र॒जान्न॑ वि॒न्दते॑ वा॒युमे॒व
 नि॒युत्व॑न्तः॒ स्व॑नं भा॒गधे॑येनोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑
 प्रा॒णापा॒नाभ्यां॑ प्र॒जां प्र॑ज॒नय॑ति वि॒न्दते॑ प्र॒जाँ द्वा॒यवे॑ नि॒युत्व॑न्तः
 आल॑भेत् ज्यो॒गांम॑यावी प्रा॒णो वै वा॒युर॑पा॒नो नि॒युत्
 प्रा॒णापा॒नौ खलु॑ वा ए॒तस्मा॑दप॑क्रामतो॒ यस्य॑ ज्यो॒गांम॑य॒ति
 वा॒युमे॒व नि॒युत्व॑न्तः॒ स्व॑नं भा॒गधे॑येनोप॑ (3)

धा॒वति॑ स ए॒वास्मि॑न्प्रा॒णापा॒नौ द॑धात्यु॒त यदी॒तासु॑र्भव॑न्ति
 जी॒वत्ये॒व प्र॒जाप॑ति॒र्वा इ॒दमे॑कं आसी॒त्सोऽका॑मय॒त
 प्र॒जाः प॒शून्सृ॑जे॒येति॑ स आ॒त्मनो॑ व॒पामु॑द॒क्खि॒दत्ता॑म॒ग्नौ
 प्रा॒गृह्णा॑त्ततो॒ऽज॒स्तूप॑र॒स्सम॑भव॒त्तः स्वा॑यै॒ दे॒वता॑या॒ आऽल॑भ॒त्
 ततो॒ वै स प्र॒जाः प॒शून्सृ॑ज॒त् यः प्र॒जाका॑मः (4)

प॒शुका॑म॒स्स्यात्स॑ ए॒तं प्रा॑जाप॒त्यम॒जन्तू॑पर॒माल॑भे॒त
 प्र॒जाप॑तिमे॒व स्व॑नं भा॒गधे॑येनोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प्र॒जां
 प॒शून्प्र॑ज॒नय॑ति यच्च॑ श्रु॒णस्त॑त्पु॒रुषा॑णां रू॒पय्य॑न्तू॒पर॑स्तद॒श्वाना॑य
 इ॒व श॒फास्त॑द॒वीना॒य्यद॑ज- स्तद॒जाना॑मे॒ताव॑न्तो॒ वै ग्रा॒म्याः
 प॒शव॑स्तान् (5)

रू॒पेणै॒वाव॑रुन्धे सो॒मापौ॑ष्ण॒त्रैत॑माल॑भे॒त प॒शुका॑मो

द्वौ वा अजायै स्तनौ नानैव द्वावभिजायैते ऊर्जं
 पुष्टिन्तृतीयस्सोमापूषणावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति
 तावेवास्मै पशून्प्रजनयतस्सोमो वै रेतोधाः पूषा
 पशूनां प्रजनयिता सोम एवास्मै रेतो दधाति पूषा
 पशून्प्रजनयत्यौदुम्बरो यूपो भवत्यूर्वा उदुम्बर ऊर्क्पर्शव
 ऊर्जैवास्मा ऊर्जं पशून्वरुन्धे॥6॥

लभेत् वरुणं शैतामविष्टं शामादित्येभ्यः कामाय मलहा आलभेत् तान्येव सैवास्मिन्सोमं रश्नेतो भवति त्रिचंत्वारिंशच्च।

(2)।

प्रजापतिः प्रजा असृजत् ता अस्मात्सृष्टाः
 पराचीरायन्ता वरुणमगच्छन्ता अन्वैत्ताः पुनरयाचत्
 ता अस्मै न पुनरददात्सोऽब्रवीद्वरुणोऽप्याथ मे
 पुनर्देहीति तासां वरुणमाऽलभत् स कृष्ण एकशितिपादभवद्यो
 वरुणगृहीतस्स्यात्स एतव्वारुणं कृष्णमेकशितिपादमालभेत्
 वरुणम् (7)

एव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवैनं वरुणपाशान्मुञ्चति
 कृष्ण एकशितिपादवति वारुणो ह्येष देवतया
 समृद्धौ सुवर्भानुरासुरस्सूर्यन्तमसाऽविद्धत्तस्मै देवाः

प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्य यत्प्रथमन्तमोऽपाघ्नन्त्सा कृष्णाऽविर्भवद्
 सा फल्गुनी यत्तृतीयं सा बलरूपा यदद्व्यस्थादपाकृन्तन्त्साऽ
 (8)

समंभवत्ते देवा अंब्रुवन्देवपशुर्वा अयं समंभूत्कस्मा
 इममालंप्स्यामह इत्यथ वै तर्ह्यल्पा पृथिव्यासीदजाता
 ओषधयस्तामविष्ट्वंशामादित्येभ्यः कामायाऽलंभन्त ततो वा
 अप्रथत पृथिव्यजायन्तौषधयो यः कामयेत प्रथेय पशुभिः
 प्र प्रजया जायेयेति स एतामविष्ट्वंशामादित्येभ्यः कामाय
 (9)

आ लंभेतादित्यानेव कामं स्वेन भागधेयेनोपधावति
 त एवैनं प्रथयन्ति पशुभिः प्र प्रजया जनयन्त्यसावादित्यो
 न व्यरोचत तस्मै देवाः प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्मा एता
 मल्हा आलंभन्ताग्नेयीङ्क्षुष्णग्रीवी संहितामैन्द्री श्वेतां
 बार्हस्पत्यान्तामिरेवास्मिन्नुचमदधुर्यो ब्रह्मवर्चसकामस्यात्तस्म
 एता मल्हा आलंभेत (10)

आग्नेयीङ्क्षुष्णग्रीवी संहितामैन्द्री श्वेतां बार्हस्पत्यामेता
 एव देवतास्स्वेन भागधेयेनोपधावति ता एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसन्दध

ब्रह्मवर्चस्येव भवति वसन्ता प्रातराग्नेयीङ्कुष्णाग्नीवीमालभेत
 ग्रीष्मे मृच्छन्दिने संहितामैन्द्रीः शरद्यपराह्णे श्वेतां
 बार्हस्पत्यात्रीणि वा आदित्यस्य तेजांसि वसन्ता
 प्रातर्ग्रीष्मे मृच्छन्दिने शरद्यपराह्णे यावन्त्येव तेजांसि
 तान्येव (11)

अव रुन्धे सवँत्सरं पर्यालभ्यन्ते सवँत्सरो वै ब्रह्मवर्चसस्य
 प्रदाता सवँत्सर एवास्मै ब्रह्मवर्चसं प्रयच्छति ब्रह्मवर्चस्येव
 भवति गर्भिण्यो भवन्तीन्द्रियवै गर्भ इन्द्रियमेवास्मिन्दधति
 सारस्वतीं मेषीमालभेत य ईश्वरो वाचो वदितोस्सन्वाचन्न
 वदेद्वाग्वै सरस्वती सरस्वतीमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति
 सैवास्मिन् (12)

वाचन्दधाति प्रवदिता वाचो भवत्यपन्नदती भवति
 तस्मान्मनुष्यास्सर्वावाँचवँदन्त्याग्नेयङ्कुष्णाग्नीवमा लभेत सौम्यं
 बभ्रुज्योगामयाव्यग्निवाँ एतस्य शरीरङ्गच्छति सोमः रसो
 यस्य ज्योगामयत्यग्नेरेवास्य शरीरन्निष्क्रीणाति सोमाद्रसमुत
 यदीतासुर्भवति जीवत्येव सौम्यं बभ्रुमालभेताग्नेयङ्कुष्णाग्नीवं
 प्रजाकामस्सोमः (13)

वै रेतो॑धा अ॒ग्निः प्र॒जानां॑ प्रजनयिता सोमं॑ ए॒वास्मै॑
 रेतो॑ दधा॑त्य॒ग्निः प्र॒जां प्रज॑नयति वि॒न्दते॑ प्र॒जामा॑ग्रेयङ्कृष्ण-
 ग्री॑वमाल॑भेत सौ॒म्यं ब॒भ्रुय्याँ ब्रा॑ह्म॒णो वि॒द्याम॑नूच्य॒ न
 वि॒रोचे॑त् यदा॑ग्रेयो भ॑वति॒ तेजं॑ ए॒वास्मि॑न्तेन॑ दधाति
 यत्सौ॒म्यो ब्र॑ह्मवर्च॑सन्तेन॑ कृष्णग्री॑व आग्रेयो भ॑वति॒ तमं॑
 ए॒वास्मा॑दप॑हन्ति श्वेतो भ॑वति (14)

रुच॑मे॒वास्मि॑न्दधाति ब॒भ्रुस्सौ॒म्यो भ॑वति ब्रह्मवर्च॑समे॒वास्मि॑न्
 सौ॒म्यं ब॒भ्रुमा॑ग्रेयङ्कृष्णग्री॑वं पुरो॒धाया॒ऽस्पर्ध॑मान आग्रेयो वै
 ब्रा॑ह्म॒णस्सौ॒म्यो रा॑ज॒न्योऽभि॑त॒स्सौ॒म्यमा॑ग्रेयो भ॑वत॒स्तेज॑सैव
 ब्रह्म॑णोभ॒यतो॑ रा॒ष्ट्रं परि॑गृह्णात्येक॒धा स॒मावृ॑ङ्क्ते पुर ए॑नन्दधते॥
 (15)

सङ्ग्रामे तेनालंभमातिग्रे ललाम प्राशृङ्गमैनं पञ्चदश च। 3।

दे॒वा॒सुरा॑ ए॒षु लो॒केष्व॑स्प॒र्द्धन्त॒ स ए॒तद्वि॑ष्णु॑र्वा॒मन॑म॑पश्य॒त्तः
 स्वायै॑ दे॒वता॑या॒ आऽल॑भत् ततो॒ वै स इ॒माल्लौ॑कान॒भ्यज॑यद्वैष्ण॒वः
 स्प॒र्द्धमा॑नो॒ विष्णु॑रे॒व भू॒त्वेमा॑ल्लौ॒कान॒भिज॑यति॒ विष॑मं
 आल॑भेत् विष॑मा इ॒व ही॑मे लो॒कास्स॑मृ॒द्ध्या इन्द्रा॑य॒ मन्यु॑मते॒

मनस्वते ललामं प्राशृङ्गमालभेत सङ्ग्रामे (16)

सय्यंत्त इन्द्रियेण वै मन्युना मनसा सङ्ग्रामञ्जयतीन्द्रमेव
मन्युमन्तं मनस्वन्तः३ स्वेन भागधेयेनोपधावति स
एवास्मिन्निन्द्रियं मन्युं मनो दधाति जयति तः
सङ्ग्राममिन्द्राय मरुत्वंते पृश्निसक्थमालभेत ग्रामकाम
इन्द्रमेव मरुत्वंन्तः३ स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै
सजातान्प्रयच्छति ग्राम्येव भवति यदृषभस्तेन (17)

ऐन्द्रो यत्पृश्निस्तेन मारुतस्समृद्धौ पश्चात्पृश्निसक्थो
भवति पश्चादन्ववसायिनीमेवास्मै विशङ्करोति सौम्यं
बभ्रुमालभेतान्नकामस्सौम्यघ्नां अन्नः३ सोममेव स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवास्मा अन्नं प्रयच्छत्यन्नाद एव
भवति बभ्रुर्भवत्येतद्वा अन्नस्य रूपः३ समृद्धौ सौम्यं
बभ्रुमालभेत यमलम् (18)

राज्याय सन्तः३ राज्यन्नोपनमेत्सौम्यघ्नां राज्यः३ सोममेव
स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै राज्यं प्रयच्छत्युपैनः३
राज्यन्नमति बभ्रुर्भवत्येतद्वै सोमस्य रूपः३ समृद्ध्या इन्द्राय
वृत्रतुरे ललामं प्राशृङ्गमालभेत गुतश्रीः प्रतिष्ठाकामः

पाप्मानमेव वृत्रन्तीत्वा प्रतिष्ठाङ्गच्छतीन्द्रायाभिमातिघ्ने
ललामं प्राशृङ्गमा (19)

लभेत यः पाप्मनां गृहीतः स्यात्पाप्मा वा
अभिमातिरिन्द्रमेवाभिमातिहन्ः स्वेन भागधेयेनोपधावति
स एवास्मात्पाप्मानमभिमातिं प्रणुदत इन्द्राय वज्रिणे
ललामं प्राशृङ्गमालभेत यमलः राज्याय सन्तः
राज्यत्रोपनमेदिन्द्रमेव वज्रिणः स्वेन भागधेयेनोपधावति
स एवास्मै वज्रं प्रयच्छति स एनं वज्रो भूत्या इन्ध उपैनः
राज्यन्नमति ललामः प्राशृङ्गो भवत्येतद्वै वज्रस्य रूपः
समृद्धौ॥ (20)

मृद्धन्दिने कद्रव्यमस्य स्पृद्धमानो वैष्णवरुणीन्तमिन्द्रास्य स्वेन भागधेयेनोपसृतो वायव्यन्दिचत्वारिंशच्च। (4)।

असावादित्यो न व्यरोचत तस्मै देवाः प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्मा
एतान्दशर्षभामाऽलभन्त तथैवास्मिन्नुचमदधुर्यो ब्रह्मवर्चसकाम
एतान्दशर्षभामाऽलभेतामुमेवादित्यः स्वेन भागधेयेनोपधावति
स एवास्मिन्ब्रह्म-वर्चसन्दधाति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति वसन्ता
प्रातस्त्रील्ललामानालभेत ग्रीष्मे मृद्धन्दिने (21)

त्रीञ्छितिपृष्ठाञ्छुरद्यपराह्णे त्रीञ्छितिवारात्रीणि वा

आदित्यस्य तेजांसि वसन्ता प्रातर्ग्रीष्मे मृद्ध्यन्दिने
 शरद्यपराह्णे यावन्त्येव तेजांसि तान्येवावर्तुष्वेव त्रयस्त्रय
 आलभ्यन्तेऽभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति सवँत्सरं
 पर्यालभ्यन्ते सवँत्सरो वै ब्रह्मवर्चसस्य प्रदाता सवँत्सर
 एवास्मै ब्रह्मवर्चसं प्रयच्छति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति सवँत्सरस्य
 परस्तात्प्राजापत्यङ्गद्रुम् (22)

आलभेत प्रजापतिस्सर्वा देवता देवतास्वेव प्रतितिष्ठति
 यदि बिभीयाद्दुश्कर्मा भविष्यामीति सोमापौष्णः
 श्याममालभेत सौम्यो वै देवतया पुरुषः पौष्णाः
 पशवस्स्वयैवास्मै देवतया पशुभिस्त्वचङ्करोति न दुश्कर्मा
 भवति देवाश्च वै यमश्चास्मिन्नौकेऽस्पर्द्धन्त स यमो
 देवानामिन्द्रियर्षीर्यमयुवत तद्यमस्य (23)

यमत्वन्ते देवा अमन्यन्त यमो वा इदमभूद्यद्वयः स्म
 इति ते प्रजापतिमुपाधावन्त्स एतौ प्रजापतिरात्मन उक्ष्वशौ
 निरमिमीत ते देवा वैष्णावरुणीवँशामाऽलभन्तैन्द्रमुक्षाणन्तवँरुणे
 ग्राहयित्वा विष्णुना यज्ञेन प्राणुदन्तैन्द्रेणैवास्येन्द्रियमवृञ्जत
 यो भ्रातृव्यवान्स्यात्स स्पर्द्धमानो वैष्णावरुणीम् (24)

व॒शामाल॑भेतै॒न्द्रमु॒क्षाण॑वृँरुणे॒नैव॑   भ्रातृ॑व्यङ्गा॒हयित्वा॑
विष्णु॑ना य॒ज्ञेन॒ प्रणु॑दत ऐ॒न्द्रेणै॒वास्येन्द्रि॑यवृँङ्के॒ भव॑त्या॒त्मना॒
परा॑स्य॒ भ्रातृ॑व्यो भव॒तीन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑हन्तवृँत्रो ह॒तष्पो॑ड॒शभि॑र्भो॒गैर॑सि
वृ॒त्रस्य॑ शी॒र्षतो॑ गाव॒ उदा॑य॒न्ता वैदे॒ह्योऽभव॑न्तासा॒मृष॑भो
ज॒घनेऽनू॑दै॒त्तमिन्द्रः॑ (25)

अ॒चा॒य॒त्सोऽम॑न्यत॒ यो वा इ॒ममाल॑भेत॒ मुच्ये॑ता॒स्मात्पा॑प्मन॒
इति॑ स आ॒ग्नेय॑ङ्कु॒ष्णग्री॑वमाल॑भेतै॒न्द्रमृष॑भन्तस्या॒ग्निरे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धेये॒नोप॑सृत॒ष्पोड॑श॒धा वृ॒त्रस्य॑ भो॒गान॑प्य॒दह॑दै॒न्द्रेणै॒न्द्रिय॑मा॒त्म
यः पा॑प्मना॒ गृही॑तस्स्या॒त्स आ॒ग्नेय॑ङ्कु॒ष्णग्री॑वमाल॑भेतै॒न्द्रमृष॑भम॒ग्नि
स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑सृतः (26)

पा॒प्मान॑मपि॒ दहत्ये॑न्द्रेणै॒न्द्रिय॑मा॒त्मन्ध॑त्ते॒ मुच्य॑ते पा॒प्मनो॒
भव॑त्ये॒व द्या॑वापृ॒थिव्या॑न्धे॒नुमाल॑भेत॒ ज्यो॒गप॑रुद्धो॒ ऽनयो॑र॒हि
वा ए॒षोऽप्र॑तिष्ठि॒तोऽथै॑ष॒ ज्यो॒गप॑रुद्धो॒ द्यावा॑पृ॒थिवी॒ एव
स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ ते ए॒वैनं॑ प्र॒तिष्ठा॑ङ्ग॒मय॑तः॒ प्रत्ये॑व
तिष्ठ॑ति॒ पर्या॑रिणी॒ भव॑ति॒ पर्या॑रीव॒ ह्येत॑स्य॒ रा॒ष्ट्रय्यो॑
ज्यो॒गप॑रुद्ध॒स्समृ॑द्धौ वा॒यव्य॑म् (27)

व॒त्समा॑ ल॒भेत॑ वा॒युर्वा॑ अ॒नयो॑र्व॒त्स इ॒मे वा ए॒तस्मै॑ लो॒का

अप॑शुष्का॒ विडप॑शुष्काऽथै॒ष ज्यो॑गप॑रुद्धो वा॒युमे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒येनोप॑धावति॒ स ए॒वास्मा॑ इ॒माल्लौ॑कान् वि॒शं प्र॑दा॒पय॑ति॒
प्रा॒स्मा इ॒मे लो॒कास्सु॑वन्ति भु॒ञ्जत्ये॑नं वि॒डुप॑तिष्ठते॥ (28)

भवत्युन्नतः पशवो जनयन्ति विन्दतेऽभवत्सन्नैतस्येक्षस्त्रीणि च॥ (5)॥

इन्द्रो॑ व॒लस्य॒ बिल॒मपौ॑र्णो॒त्स य उ॑त्त॒मः प॒शुरा॑सी॒त्तं
पृ॒ष्ठं प्र॑ति॒ स॒ङ्ग॒ह्योद॑क्खिदत्तं॑ स॒हस्रं॑ प॒शवोऽनू॑दा॒यन्त्स
उ॒न्नतो॑ऽभव॒द्यः प॒शुका॑मः स्या॒त्स ए॒तमै॒न्द्रमु॑न्नतमा॒ल॒भेते॒न्द्रमे॒व
स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येनोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प॒शून्प्रय॑च्छति प॒शुमा॑ने॒व
भ॑वत्यु॒न्नतः॑ (29)

भ॒वति॒ सा॒ह॒स्री वा ए॒षा ल॒ख्मी यदु॑न्न॒तो ल॒क्ष्मि॒यैव
प॒शून्व॑रुन्धे य॒दा स॒हस्रं॑ प॒शून्प्राप्नु॑यादथ॒ वैष्ण॒वव्र॑त्तम॒नमा
ल॒भेते॒तस्मि॒न्वै तत्स॒हस्र॒मद्ध्य॑तिष्ठ॒त्तस्मा॑दे॒ष वा॑म॒नस्स॒मी॒षितः॑
प॒शुभ्य॑ ए॒व प्र॑जा॒तेभ्यः॑ प्र॒तिष्ठा॑न्दि॒धाति॒ कोऽर्ह॑ति स॒हस्रं॑
प॒शून्प्राप्नु॑मित्या॒हुरहो॑रा॒त्राण्ये॒व स॒हस्रं॑ स॒ंपाद्या॑ल॒भेत॑ प॒शवः॑
(30)

वा अ॑होरा॒त्राणि॑ प॒शूने॒व प्र॑जा॒तान्प्र॑तिष्ठा॒ङ्गम॑य॒त्योष॑धी॒भ्यो
वे॒हत॒माल॑भेत॒ प्र॒जाका॑म॒ ओष॑धयो॒ वा ए॒तं प्र॒जायै॑

परिबाधन्ते योऽलं प्रजायै सन्प्रजान्न विन्दत ओषधयः
 खलु वा एतस्यै सूतुमपि घ्नन्ति या वेहद्भवत्योषधीरेव स्वेन
 भागधेयेनोपधावति ता एवास्मै स्वाद्योनेः प्रजां प्रजनयन्ति
 विन्दते (31)

प्रजामापो वा ओषधयोऽसत्पुरुष आप एवास्मा
 असत्स्सद्ददति तस्मादाहुर्यश्चैवैवैद यश्च नापस्त्वावासत्-
 स्सद्ददतीत्यैन्द्री५ सूतवशामालभेत भूतिकामोऽजातो वा
 एष योऽलं भूत्यै सन्भूतिन्न प्राप्नोतीन्द्रं खलु वा एषा सूत्वा
 वशाऽभवत् (32)

इन्द्रमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवेनं भूतिङ्गमयति
 भवत्येव य५ सूत्वा वशा स्यात्तमैन्द्रमेवालभेतैतद्वाव
 तदिन्द्रिय५ साक्षादेवेन्द्रियमवरुन्ध ऐन्द्राग्रं पुनरुत्सृष्टमालभेत
 य आ तृतीयात्पुरुषात्सोमन्न पिबेद्विच्छिन्नो वा एतस्य
 सोमपीथो यो ब्राह्मणस्सन्ना (33)

तृतीयात्पुरुषात्सोमन्न पिबेतीन्द्राग्री एव स्वेन
 भागधेयेनोपधावति तावेवास्मै सोमपीथं प्रयच्छत उपैन५
 सोमपीथो नमति यदैन्द्रो भवतीन्द्रियवै सोमपीथ इन्द्रियमेव

सोमपीथमवरुन्धे यदाग्नेयो भवत्याग्नेयो वै ब्राह्मणस्त्वामेव
देवतामनु सन्तनोति पुनरुत्सृष्टो भवति पुनरुत्सृष्ट इव
ह्येतस्य (34)

सोमपीथस्समृद्धौ ब्राह्मणस्पत्यन्तूपरमालभेताभिचरन्ब्राह्मणस्
स्वेन भागधेयेनोपधावति तस्मा एवैनमा वृश्चति
ताजगार्तिमार्च्छति तूपरो भवति क्षुरपविर्वा एषा
लक्ष्मी यत्तूपरस्समृद्धौ स्फ्यो यूपो भवति वज्रो वै स्फ्यो
वज्रमेवास्मै प्रहरति शरमयं बर्हिः शृणात्येवैनं वैभीदक
इद्धो भिनत्येवैनम्॥ (35)

अस्मा इन्द्रमेवेष संजाता विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मै प्राजापत्यो हि त्रीणि च॥ (6)॥

बार्हस्पत्यः शितिपृष्ठमालभेत ग्रामकामो यः
कामयेत पृष्ठः संमानानां स्यामिति बृहस्पतिमेव स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवैनं पृष्ठः संमानानाङ्करोति ग्राम्येव
भवति शितिपृष्ठो भवति बार्हस्पत्यो ह्येष देवतया समृद्धौ
पौष्णः श्याममालभेतान्नकामोऽन्नवै पूषा पूषणमेव स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवास्मै (36)

अन्नं प्रयच्छत्यन्नाद एव भवति श्यामो भवत्येतद्वा

अन्नस्य रूपं समृद्धौ मारुतं पृश्निमालभेतान्नकामोऽन्नवै
 मरुतो मरुत एव स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा अन्नं
 प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति पृश्निर्भवत्येतद्वा अन्नस्य रूपं
 समृद्ध्या ऐन्द्रमरुणमालभेतेन्द्रियकाम इन्द्रमेव (37)

स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्निन्द्रियन्दधातीन्द्रियाब्धौ
 भवत्यरुणो भ्रूमान्भवत्येतद्वा इन्द्रस्य रूपं समृद्धौ
 सावित्रमुपद्धस्तमालभेत सनिकामस्सविता वै प्रसवानामीशे
 सवितारमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै सनिं
 प्रसुवति दानकामा अस्मै प्रजा भवन्त्युपद्धस्तो भवति
 सावित्रो ह्येषः (38)

देवतया समृद्धौ वैश्वदेवं बहुरूपमालभेतान्नकामो
 वैश्वदेवर्षा अन्नर्विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति
 त एवास्मा अन्नं प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति बहुरूपो
 भवति बहुरूपं ह्यन्नं समृद्धौ वैश्वदेवं बहुरूपमालभेत
 ग्रामकामो वैश्वदेवा वै संजाता विश्वानेव देवान्स्वेन
 भागधेयेनोपधावति त एवास्मै (39)

संजातान्प्रयच्छन्ति ग्राम्येव भवति बहुरूपो भवति
 बहुदेवत्यो ३ ह्येष समृद्धौ प्राजापत्यन्तूपरमालभेत

यस्यानाज्ञातमिव ज्योगामयैत्प्राजापत्यो वै पुरुषः
 प्रजापतिः खलु वै तस्य वेद यस्यानाज्ञातमिव
 ज्योगामयति प्रजापतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति
 स एवैनन्तस्मात्स्त्रामान्मुञ्चति तूपरो भवति प्राजापत्यो ह्येष
 देवतया समृद्धौ ॥ (40)

अभि खलु वृष्टिच्छन्दसामेव रसेन प्रजामव वैश्वदेवा वै ब्रह्मवर्चसव्युप एकात्रविंशतिश्च। (7)।

वषट्कारो वै गायत्रियै शिरोऽच्छिन्नत्तस्यै रसः
 पराऽपतत्तं बृहस्पतिरुपांगृह्णात्सा शितिपृष्ठा वशाऽभवद्यो
 द्वितीयः परापतत्तं मित्रावरुणावुपांगृह्णीताः सा द्विरूपा
 वशाऽभवद्यस्तृतीयः परापतत्तद्विंशे देवा उपांगृह्णन्त्सा
 बहुरूपा वशाऽभवद्यश्चतुर्थः परापतत्तस्य पृथिवीं प्राविशत्तं
 बृहस्पतिरभि (41)

अगृह्णादस्त्वेवायं भोगायेति स उक्षवशस्समभवद्यल्लोहितं
 परापतत्तद्रुद्र उपांगृह्णात्सा रौद्री रोहिणी वशाऽभव-
 द्वारहस्पत्याः शितिपृष्ठामालभेत ब्रह्मवर्चसकामो
 बृहस्पतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्ब्रह्म-
 वर्चसन्दधाति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति छन्दसावा एष रसो
 यद्वशा रस इव खलु (42)

वै ब्रह्मवर्चसञ्छन्दसामेव रसेन रसं ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे
 मैत्रावरुणीन्द्रिरूपामालभेत वृष्टिकामो मैत्रव्वाँ अहर्वारुणी
 रात्रिरहोरात्राभ्याङ्गलु वै पर्जन्यो वर्षति मित्रावरुणावेव
 स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मा अहोरात्राभ्यां
 पर्जन्यव्वर्षयतश्छन्दसाव्वाँ एष रसो यद्वशा रसं इव खलु
 वै वृष्टिश्छन्दसामेव रसेन (43)

रसं वृष्टिमवरुन्धे मैत्रावरुणीन्द्रिरूपामालभेत प्रजाकामो
 मैत्रव्वाँ अहर्वारुणी रात्रिरहोरात्राभ्याङ्गलु वै प्रजाः प्रजायन्ते
 मित्रावरुणावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मा
 अहोरात्राभ्यां प्रजां प्रजनयतश्छन्दसाव्वाँ एष रसो यद्वशा
 रसं इव खलु वै प्रजा छन्दसामेव रसेन रसं प्रजामव
 (44)

रुन्धे वैश्वदेवीं बहुरूपामालभेतान्नकामो वैश्वदेवव्वाँ
 अन्नविंशानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा
 अन्नं प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति छन्दसाव्वाँ एष रसो यद्वशा
 रसं इव खलु वा अन्नञ्छन्दसामेव रसेन रसमन्नमवरुन्धे
 वैश्वदेवीं बहुरूपामालभेत ग्रामकामो वैश्वदेवा वै (45)

स॒जा॒ता वि॒श्वाने॒व दे॒वान्स्वेन॑ भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒ त
 ए॒वास्मै॑ स॒जा॒तान्प्रय॑च्छन्ति॒ ग्राम्ये॑व भ॒वति॒ छन्द॑सा॒घ्वाँ
 ए॒ष रसो॑ यद्व॒शा रसं॑ इ॒व खलु॑ वै स॒जा॒ताश्छन्द॑सामे॒व
 रसे॑न॒ रसः॑ स॒जा॒तानवरु॑न्धे बा॒र्हस्प॑त्यमु॒ख्यव॑शमा॒लभे॑त
 ब्र॒ह्मव॑र्चसका॒मो बृ॒हस्प॑तिमे॒व स्वेन॑ भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒ स
 ए॒वास्मिन्ब्र॑ह्मव॑र्चसम् (46)

द॒धा॒ति ब्र॒ह्मव॑र्चस्ये॒व भ॑वति॒ वश॑घ्वाँ ए॒ष च॑रति॒ यदु॒ख्या व॑शं
 इ॒व खलु॑ वै ब्र॒ह्मव॑र्चस॒घ्वाँशे॑नै॒व व॑शं ब्र॒ह्मव॑र्चसमवरु॑न्धे रौ॒द्रीः
 रोहि॑णी॒माल॑भेताभि॒चर॑न्नु॒द्रमे॒व स्वेन॑ भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒
 तस्मा॑ ए॒वैन॒मावृ॑श्चति॒ ताज॑गार्ति॒माच्छ॑ति॒ रोहि॑णी भवति॒
 रौ॒द्री ह्येषा॑ दे॒वत॑या॒ समृ॑द्ध्यै॒ स्फ्यो॑ यू॒पो भ॑वति॒ वज्रो॑ वै स्फ्यो
 वज्र॑मे॒वास्मै॑ प्र॒हर॑ति॒ शर॑मयं॒ ब॒र्हिः शृ॒णात्ये॒वैन॒घ्वाँभी॑दक
 इ॒द्धो भि॑न॒त्ये॒वैन॑म्॥ (47)

अ॒सौ शृ॒णाति॑ मिथु॒नाना॑न्नयति॒ यच्छ॑ति॥⁽⁸⁾

अ॒सावा॑दि॒त्यो न व्य॑रोचत॒ तस्मै॑ दे॒वाः प्राय॑श्चित्ति॒मैच्छ॑न्तस्मा॒
 ए॒ताः सौ॒रीः श्वे॒ताघ्वाँ॑शा॒माऽल॑भन्त॒ तयै॒वास्मिन्नु॑चम॒दधु॑र्यो
 ब्र॒ह्मव॑र्चसका॒मस्स्या॑त्तस्मा॒ ए॒ताः सौ॒रीः श्वे॒ताघ्वाँ॑शा॒माल॑भेता॒मुमे॑

स्वेन॑ भाग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मि॑न्ब्रह्मवर्च॒सन्द॑धाति
ब्रह्मवर्च॒स्यैव॑ भवति बै॒ल्वो यू॒पो भवत्य॒सौ (48)

वा आ॑दि॒त्यो यतोऽजा॑यत॒ ततो॑ बि॒ल्वं उद॑तिष्ठ॒त्सयो॑न्ये॒व
ब्रह्मवर्च॒समव॑रुन्धे ब्राह्मणस्प॒त्यां ब॑भ्रुक॒र्णीमा ल॑भेताभि॒चर॑न्वारु॒प
पुर॑स्ता॒त्रिव॑पे॒द्वरु॑णेनै॒व भ्रातृ॑व्यङ्गाहयित्वा ब्रह्म॑णा स्तृणुते
बभ्रुक॒र्णी भव॑त्येतद्वै ब्रह्म॑णो रू॒पं समृ॑द्धौ स्फ्यो यू॒पो
भवति॒ वज्रो॒ वै स्फ्यो॒ वज्र॑मे॒वास्मै॒ प्रह॑रति शर॒मयं ब॒र्हिः
शृ॒णाति॑ (49)

ए॒वैन॒व्वैभी॑दक इ॒द्धो भि॑नत्ये॒वैन॑व्वैष्ण॒वव्वा॑म॒नमाल॑भेत॒
यय्यँ॒ज्ञो नो॑प॒नमे॒द्विष्णु॑र्वै य॒ज्ञो वि॑ष्णुमे॒व स्वेन॑ भाग॒धेये॒नोप॑धावति॒
स ए॒वास्मै॑ य॒ज्ञं प्रय॑च्छत्यु॒पैन॑य्यँ॒ज्ञो न॑मति॒ वाम॒नो
भवति॒ वैष्ण॒वो ह्ये॑ष दे॒वत॑या॒ समृ॑द्धौ त्वाष्ट्र॒व्वड॑बमाल॑भेत
प॒शुकाम॑स्त्वष्टा॒ वै प॑शूनां मि॒थुना॑नाम् (50)

प्र॒ज॒नयि॑ता त्वष्टा॑रमे॒व स्वेन॑ भाग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स
ए॒वास्मै॑ प॒शून्मि॑थु॒नान्प्र॑ज॒नय॑ति प्र॒जा हि वा ए॒तस्मि॑न्प॒शवः॑
प्रवि॑ष्टा अथै॒ष पु॒मान्त्सन्व॑ड॒बस्सा॒ख्यादे॒व प्र॒जां प॒शून्व॑रुन्धे
मै॒त्रः श्वे॒तमाल॑भेत सङ्ग्रा॑मे सय्यँ॑त्ते स॒मय॑कामो मि॒त्रमे॒व

स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प॒धा॒वति॒ स ए॒वैनं॑ मि॒त्रेण॒ सन्न॑यति (51)

वि॒शा॒लो भ॑वति॒ व्य॒व॒सा॒य॒त्ये॒वैनं॑ प्रा॒जाप॒त्यङ्कृ॑ष्णमालं॒भेत्
वृष्टि॑कामः प्र॒जाप॑तिर्वै वृष्ट्या॑ ई॒शे प्र॒जाप॑तिमे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प॒धा॒वति॒ स ए॒वास्मै॑ पु॒र्जन्य॑वृ॒षय॑ति कृष्णो
भ॑वत्ये॒तद्वै वृष्ट्यै॑ रू॒पं रू॒पेणै॒व वृष्टि॑मव॒रुन्धे॑ श॒बलो॑
भ॑वति वि॒द्युत॑मे॒वास्मै॑ ज॒नयि॑त्वा व॒र्षय॑त्य॒वाशृ॑ङ्गो भ॑वति
वृष्टि॑मे॒वास्मै॑ नि॒यच्छ॑ति॥ (52)

अ॒न्नादो॑ऽन्नाद ए॒व भ॑वत्य॒विन्द॒म्यञ्च॑त्वारि॒शच्च॑ । 91

वरु॑णं सु॒षुवा॒णम॒न्नाद्य॒न्नोपा॑नम॒थ्स ए॒ताव्वा॑रु॒णीङ्कृ॑ष्णावृ॒शाम॑प
स्वायै॑ दे॒वता॑या आऽलं॒भत् ततो॑ वै तम॒न्नाद्य॑मु॒पा॑नम॒द्यम॑लंम॒न्नाद्य॑
सन्त॑म॒न्नाद्य॒न्नोप॑नमे॒थ्स ए॒ताव्वा॑रु॒णीङ्कृ॑ष्णावृ॒शामालं॑भेत्
वरु॑णमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प॒धा॒वति॒ स ए॒वास्मा॒ अन्नं॑
प्र॒यच्छ॑त्यन्नादः (53)

ए॒व भ॑वति कृष्णा भ॑वति वा॒रु॒णी ह्येषा॑ दे॒वता॑या
समृ॑द्ध्यै मै॒त्रं श्वे॒तमालं॑भेत् वा॒रु॒णङ्कृ॑ष्णम॒पश्चौष॑धीनाश्च
स॒न्धाव॑न्न॒कामो॑ मै॒त्रीर्वा ओष॑धयो वा॒रु॒णीरा॑पोऽपाश्च खलु

वा ओषधीनाश्च रसमुपजीवामो मित्रावरुणावेव स्वेन
भागधेयेनोपधावति तावेवास्मा अन्नं प्रयच्छतोऽन्नाद एव
भवति (54)

अपाञ्चौषधीनाश्च सन्धावालंभत उभयस्यावरुद्धौ विशाखो
यूपो भवति द्वे ह्येते देवते समृद्धौ मैत्रः श्वेतमा लंभेत
वारुणङ्कुष्णज्योगामयावी यन्मैत्रो भवति मित्रेणैवास्मै
वरुणः शमयति यद्वारुणस्साक्षादेवैनव्वरुण- पाशान्मुञ्चत्युत
यदीतासुर्भवति जीवत्येव देवा वै पुष्टिन्नाविन्दन् (55)

तां मिथुनेऽपश्यन्तस्यान्न समं राधयन्तावश्विनावब्रूतामावयोव
एषा मैतस्याव्वदद्धमिति साऽश्विनोरेवाभवद्यः पुष्टिकामस्स्यात्स
एतामाश्विनीयमीव्वशामालंभेताश्विनावेव स्वेन भागधेयेनोपधाव
तावेवास्मिन्पुष्टिन्धत्तः पुष्यति प्रजयां पशुभिः॥ (56)

लुलामस्स एव षट्त्वारिंशच्च॥ 10॥

आश्विनन्धूम्रललामालंभेत यो दुर्ब्राह्मणस्सोमं
पिपासेदश्विनौ वै देवानामसोमपावास्तान्तौ पश्चा
सोमपीथं प्राप्तुतामश्विनावेतस्य देवता यो दुर्ब्राह्मणस्सोमं
पिपासत्यश्विनावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मै

सोमपीथं प्रयच्छत उ॒पैन॑ ५ सोमपी॒थो न॑मति॒ यद्धू॒म्रो भ॑वति
धूम्रि॒माण॑मे॒वास्मा॒दप॑हन्ति ल॒लामः॑ (57)

भ॒वति॒ मु॒खत॒ ए॒वास्मि॒न्तेजो॑ दधाति वा॒युव्य॑ङ्गोमृ॒गमाल॑भेत॒
यमज॑घ्निवा॑ ५ समभि॒श॑ ५ से॒युरपू॑ता वा ए॒तव्वाँगृ॑च्छति॒
यमज॑घ्निवा॑ ५ समभि॒श॑ ५ सं॒न्ति नैष॑ ग्रा॒म्यः प॒शुनार॑ण्यो
यद्गो॑मृ॒गो ने॒वैष॑ ग्रा॒मे ना॑रण्ये यमज॑घ्निवा॑ ५ समभि॒श॑ ५ सं॒न्ति
वा॒युर्वै दे॒वानां॑ प॒वित्र॑व्वाँयुमे॒व स्वेन॑ भा॒गधे॒येनो॑प॒धाव॑ति स
ए॒व (58)

ए॒नं प॒वय॑ति॒ परा॑ची वा ए॒तस्मै॑ व्युच्छ॒न्ती व्यु॑च्छति॒
तमः॑ पा॒प्मानं॑ प्रवि॒शति॒ यस्या॑श्चि॒ने श॒स्यमा॑ने सूर्यो
नावि॑र्भवति सौर्यं ब॒हुरू॒पमाल॑भेता॒मुमे॒वादित्य॑ ५ स्वेन॑
भा॒गधे॒येनो॑प॒धाव॑ति स ए॒वास्मा॒त्तमः॑ पा॒प्मान॑मप॑हन्ति
प्र॒तीच्य॑स्मै व्युच्छ॒न्ती व्यु॑च्छत्य॒प॒ तमः॑ पा॒प्मान॑ ५ ह॒ते॥
(59)

नामाग्निस्स ५ शर्वसो रक्षमाणा धीर्याचिदेकात्रपञ्चाशच्च॥ 11॥

इन्द्र॑वौ वि॒श्वत॒स्परीन्द्र॑न्नरो मरु॑तो यद्ध॑ वो दि॒वो
या व॒श्शर्म॑। भरे॒ष्विन्द्र॑ ५ सु॒हव॑ ५ ह॒वामहे॑ ५ हो॒मुच॑ ५

सुकृतन्दैव्यञ्जनम्। अग्निं मित्रवैरुणं सातये भगन्द्वावापृथिवी
मरुतस्स्वस्तये। ममत्तु नः परिज्मा वसर्हा ममत्तु वातो
अपावृषण्वान्। शिशीतमिन्द्रापर्वता युवन्नस्तन्नो विश्वे
वरिवस्यन्तु देवाः। प्रिया वो नाम (60)

हुवे तुराणाम्। आयत्तुपन्मरुतो वावशानाः। श्रियसे कं
भानुभिस्संमिमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्भिस्सुखादयः। ते
वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य धाम्नः।
अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अव्याथ्सोमो रुद्रेभिर्भिरक्षतु त्मना।
इन्द्रो मरुद्विरऋतुधा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुणस्संशिशतु।
सन्नो देवो वसुभिरग्निस्सम् (61)

सोमस्तनूभी रुद्रियाभिः। समिन्द्रो मरुद्विर्यज्ञियैस्समादित्यैर्न
वरुणो अजिज्ञिपत्। यथाऽऽदित्या वसुभिस्संबभूवुर्मरुद्भी
रुद्रास्समजानताभिः। एवा त्रिणामन्नहणीयमाना विश्वे
देवास्समनसो भवन्तु। कुत्राचिद्यस्य समृतौ रण्वा नरो
नृषदने। अर्हन्तश्चिद्यमिन्धते संञ्जनयन्ति जन्तवः।
सय्यँदिषो वनामहे सः हव्या मानुषाणाम्। उत द्युमस्य
शवंसः (62)

ऋतस्य रश्मिमाददे। यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्रमादित्यासो
 भवता मृडयन्तः। आवोऽर्वाचीं सुमतिर्ववृत्या- द९होश्चिद्या
 वरिवोवित्तराऽसत्। शुचिरपस्सूयवसा अदब्ध उपक्षेति
 वृद्धवयास्सुवीरः। नकिष्टं घन्त्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां
 भवति प्रणीतौ। धारयन्त आदित्यासो जगत्स्था देवा
 विश्वस्य भुवनस्य गोपाः। दीर्घार्धियो रक्षमाणाः (63)

असुर्यमृतावानश्चयमाना ऋणानि। तिस्रो भूमीर्धारयत्री९
 रुत द्यूत्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषाम्। ऋतेनादित्या महि
 वो महित्वन्तर्दर्यमन्वरुण मित्र चारु। त्यान्नु क्षत्रिया९
 अव आदित्यान् याचिषामहे। सुमृडीका९ अभिष्टये। न
 दक्षिणा विचिकिते न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत पश्चा।
 पाक्याचिद्वसवो धीर्याचित् (64)

युष्मानीतो अभयञ्ज्योतिरश्याम्। आदित्यानामवसा
 नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शन्तमेन। अनागास्त्वे अदितित्वे
 तुरास इमय्यँज्ञन्दधतु श्रोषमाणाः। इमं मे वरुण श्रुधी
 हवमद्या च मृडय। त्वामवस्युराचके। तत्त्वा यामि ब्रह्मणा
 वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः। अहेडमानो वरुणेह

बोद्ध्युरु॑श॒स् मा न॒ आयुः प्रमो॑षीः॥ (65)

॥ तैत्तिरीयसंहितायां द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः प्रारंभः॥ हरिः ओम्।

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>